

Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik za BiH" Jelavic mi nikada nije znao objasniti zbog cega su Hrvati u BiH ugrozeni"

'On sigurno nije ugrozen jer je vec sada materijalno obezbijedjen za cijeli zivot!

Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik medjunarodne zajednice za BiH, u ekskluzivnom razgovoru za nas list, govorio je nasem novinaru o situaciji nastaloj nakon odluka Hrvatskog narodnog sabora, mjerama koje ce medjunarodna zajednica poduzeti prema Hrvatskoj demokratskoj zajednici i njenom lideru Anti Jelavicu, smjeni Edhema Bicakcica i podrsci Demokratskoj alijansi za promjene

Ne znam ko su Jelavicevi savjetnici, ali znam da ga vrlo pogresno savjetuju; Apsolutno se ne plasim posljedica eventualne odluke o smjeni Ante Jelavica; Hrvatskom premijeru Racanu sam rekao da je borba protiv ekstremista u Bosni i Hercegovini u interesu i njegove vlade i stabilnosti Hrvatske; Ne zelim televizijski duel sa Bicakcicem jer je on u ovom trenutku nerelevantan

Sa Visokim predstavnikom medjunarodne zajednice za Bosnu i Hercegovine austrijskim diplomatom Wolfgangom Petritschem razgovarali smo u utorak sestog marta u kasnim poslijepodnevnim satima. Pocetak razgovora sa ambasadorom Petritschem kasnio je 45 minuta. Za to vrijeme on je u svom uredu dugo razgovarao sa americkim ambasadorom u BiH Thomasom Millerom, koji se neposredno prije ulaska u zgradu OHR-a vratio iz Zagreba, gdje se sreo sa hrvatskim ministrom vanjskih poslova Toninom Pikculom. Svi ovi susreti i

razgovori, Millera i Picule, Petritscha i Millera, kao i novinara Slobodne Bosne sa Visokim predstavnikom, imali su samo jednu temu: odgovor medjunarodne zajednice na odluke mostarskog zasijedanja Hrvatskog narodnog sabora o razdruzivanju Hrvata iz Federacije BiH i ultimatumu koji je s toga skupa upucen predstavnicima medjunarodne zajednice u BiH. Ambasador Petritsch tokom intervjuja za nas list trudio se da bude oprezan u najvecoj mogucoj mjeri, iako je iz njegovih rijeci izgovorenih, off record, u trenucima kada je kasetofon bio ugasen, bilo vise nego jasno da ce medjunarodna zajednica na izazov Hrvatske demokratske zajednice odgovoriti vrlo custro, odlucnije i konkretnije nego ikada do sada. Na kraju razgovora, gospodin Petritsch je prihvatio da nastavimo nas razgovor narednog dana, kada ce, kazao je mnogo toga biti jasnije i kada ce moci direktnije odgovoriti na pitanja koja se ticu konkretnih mjera protiv HDZ-a i njegovih lidera. Neka ovom novinaru bude dopusteno da iznese vlastiti dojam kojeg je stekao nakon razgovora sa Petritschem: Ante Jelavic, lider HDZ-a i clan Predsjednistva BiH, mogao bi biti bivsi politicar i prije nego sto ovaj broj Slobodne Bosne dodje u ruke citatelja!!!

Gospodine Petritschu, odmah Vam moram postaviti pitanje koje bi Vam postavio svaki gradjanin ove zemlje: kakve ce sankcije medjunarodna zajednica poduzeti prema Hrvatskoj demokratskoj zajednici BiH i njenom vodjstvu nakon odrzavanja Hrvatskog narodnog sabora i mjera koje su tamo usvojene?

Pazljivo analiziramo zakljucke usvojene na mostarskom sastanku. Na prvi pogled, cini se da se radi o nelegalnim potezima koji su direktno usmjereni protiv Ustava Bosne i Hercegovine i koji na vise mjesta krse odredbe dejtonskog sporazuma. Radi se o veoma ozbiljnom slucaju i nas odgovor mora biti ozbiljan.

Da li to znaci da se u potpunosti slazete sa ocjenom da su na Saboru u Mostaru donesene odluke koje predstavljaju kršenje Dejtonskog sporazuma?

Definitivno se radi o uspostavljanju paralelne i nelegalne institucije. Ono zbog čega sam posebno zabrinut jeste činjenica da je u tome sudjelovao član Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Politicari pljackaju vlastiti narod

Prema pouzdanim informacijama, idejni vođa Ante Jelavica i njegovih sljedbenika već dugo vrijeme je umirovljeni hrvatski general porijeklom iz Hercegovine i saborski zastupnik u susjednoj državi Ljubo Česić Rojs, kao i Jelavićev savjetnik, također umirovljeni general Stanko Šopta.

Sreo sam nekoliko Jelavićevih savjetnika. Naravno da ne poznajem sve njegove savjetnike, ali ono što mogu procijeniti analizirajući Jelavićeve izjave jeste da on ima veoma loše savjetnike.

Da li je moguće da OHR od zvaničnog Zagreba zatraži Rojsovo uklanjanje iz Sabora Republike Hrvatske zbog njegovog destruktivnog djelovanja u Bosni i Hercegovini?

Mi, prema našem mandatu, ne možemo ukloniti nikoga iz Sabora Republike Hrvatske. Nema sumnje da je pravi problem taj što ljudi rođeni u Bosni i Hercegovini mogu aktivno sudjelovati u političkom životu susjedne Hrvatske. To je problem koji bi vlade dvije zemlje što prije morale međusobno riješiti.

Najavili ste paket mjera koje bi mogle biti poduzete zbog nedavnog kršenja Dejtonskog sporazuma u Mostaru. Da li su u taj paket uključene i ekonomske blokade, tačnije blokade racuna velikih poduzetaka u Hercegovini koja u velikoj mjeri predstavljaju logističku bazu HDZ-u?

Vjerovatno ciljate na jedan od mojih važnijih prioriteta koji se tiče ekonomskih reformi. To uključuje dosljednu privatizaciju i uspostavljanje potpuno transparentnog zakonskog okvira na kojem bi trebala funkcionirati ekonomija u ovoj zemlji. Osnovni razlog zbog kojeg ova zemlja ni pet

godina nakon Dayton, tokom kojih su uložene milijarde maraka u vidu donacija, nema samoodrživu ekonomiju jeste taj sto su pojedini lideri u Bosni i Hercegovini za sebe i svoje politicke partije uzimali novac od obicnih ljudi u ovoj zemlji. Taj novac je otiman od sva tri naroda, ukljucujuci i Hrvate.

Na posljednjem zasijedanju Hrvatskog narodnog sabora je zakljuceno kako medjunarodna zajednica u Bosni i Hercegovini krsi odredbe Dejtonskog sporazuma. Zbog toga vam je na skupu u Mostaru ostavljen rok od petnaest dana kako biste ispravili svoje greske !?

To je, naravno, nonsens. Prije svega, ja sam ovdje zaduzen za implementiranje Dejtonskog sporazuma, a ne za njegovo unistavanje. Mislim da takva njihova reakcija nece naici na podrsku u civiliziranom svijetu i zaista ne namjeravam u ovim okolnostima pregovarati sa ljudima kao sto je gospodin Ante Jelavic. Ono sto me raduje jeste cinjenica da su u ovoj zemlji otvorena vrata za dijalog sa dobronamjernim ljudima koji su istinski zainteresirani za rjesavanje zivotnih pitanja hrvatskog naroda.

Da li cete ukloniti Antu Jelavica iz Predsjedništva BiH?

Vi znate da ja nikada unaprijed ne govorim o onom sto cu uraditi. Mogu Vam, obecati da cete na vrijeme saznati kakve ce biti mjere koje cu poduzeti.

Mozete li barem reci da li se, u okviru mjera koje namjeravate poduzeti, razmatra i smjena predsjednika HDZ-a?

Kao sto znate u proteklom periodu sam msijenio nekoliko istaknutih politicara u ovoj zemlji zbog toga sto su krsili Dejtonski sporazum. To je moja obaveza i ja cu to raditi u buducnosti, ali Vam necu otkriti sta cu uraditi u ovom slucaju.

Poplasen i Jelavic

Da li se plasite posljedica vase eventualne odluke da smijenite Jelavica?

Apsolutno ne! Ja sam svjestan svoje odgovornosti i ne zelim donositi brzoplete odluke. To je veoma teska odluka i ona zahtijeva mnogo opreza i odgovornosti. Kada dodnosim takve odluke, zelim biti potpuno uvjeren da sam ucinio ispravnu stvar. Isto zahtijevam i od svojih suradnika.

Nedavno sam cuo jednu pomalo cinicnu opasku po kojoj je smijenjeni predsjednik Republike Srpske Nikola Poplasen napravio mnogo manje antidejtonskih poteza od Ante Jelavica. Mozete li je komentirati?

Ne zelim usporecivati bilo koga. Bilo je mnogo razloga zasto je smijenjen Poplasen i buducnost ce Vam pokazati sta ce se desiti sa Antom Jelavicem.

Ukoliko uklonite Jelavica, u Predsjednistvu BiH ce ostati upraznjeno mjesto. To bi moglo dovesti i do toga, buduci da se i Alija Izetbegovic povukao, da se organiziraju vanredni izbori u Federaciji za bosnjackog i hrvatskog clana Predsjednistva BiH. Da li ste razmisljali o tome?

Necu govoriti o tome da li cu smijeniti Jelavica. Prilikom povlacenja predsjednika Izetbegovica donio sam zakon o popunjavanju upraznjenog mjesta clana Predsjednistva. Taj zakon postoji i, sa pravne strane, sve je sasvim jasno.

Ante Jelavic je sa mostarskog skupa porucio kako se treba graditi nova Bosna i Hercegovina kao federacija ravnopravnih federalnih jedinica.

Moram Vam reci kako postoje institucije predvidjene Dejtonskim i Vasingtonskim sporazumom. Te institucije dosljedno stite prava hrvatskog kao najmalobrojnijeg naroda u ovoj zemlji. Vecina hrvata koje ja poznajem zadovoljna je takvim ustavnim rjesenjima. U ovom trenutku premijer Bosne i Hercegovine je Hrvat, imate hrvatskog clana predsjednistva BiH, Hrvat je

predsjednik Federacije BiH, imate Hrvate na ministarskim pozicijama. Ista je situacija u kantonima i opcinama. Dakle, Hrvati su svuda zastupljeni. Kakvu promjenu onda oni ze, gdje je neravnopravnost o kojoj govore?! To pitanje vec dugo postavljam Anti Jelavicu i nikada od njega nisam dobio zadovoljavajuci odgovor. On mi ne moze odgovoriti na to pitanje iz jednostavnog razloga sto ne postoji diskriminacija Hrvata u ovoj zemlji, kao sto on i njegova stranka neprestano ponavljaju.

Kada vec spominjete Hrvate u drzavnim institucijama, mozete li prokomentirati optuzbe iz HDZ-a prema kojima je Alijansa za promjene "antihrvatska koalicija"?

Imam potpuno drugaciji stav od nacionalnih stranaka kakve su HDZ, SDS i SDA. Smatram da je Alijansa demokratsko pravo svih partija okupljenih oko te ideje. Formiranje vlada na drzavnom i, uskoro, na federalnom nivou u okviru Alijanse za promjene predstavlja veoma vazan korak koji daje nadu za promjene i za demokratiju u ovoj zemlji. Bosni i Hercegovini su neophodne takve stvari. Nove vlade imaju historijsku sansu da promijene lice ove zemlje. Ako zelite privuci strane investitore, onda morate uraditi mnogo toga kako bi Bosna i Hercegovina dobila pozitivan imidz u svijetu. Morate uvjeriti ljude da ovdje mogu ulagati svoj novac, a to cete najbolje uraditi ukoliko im dokazete da u ovoj zemlji postoje zakoni koji stite njihova prava.

Bicakcic i Covic

Mostarski skup nijeproprovokacija koju su HDZ i njegov predsjednik priredili domacoj i medjunarodnoj javnosti. Podsjetio bih Vas samo na organiziranje referendumu i vrijeme odrzavanja opcih izbora u novembru prosle godine. Sankcije koje su tada uslijedile prema HDZ-u bile su, prema opcoj ocjeni, veoma blage i neprimjerene.

OSCE je tada reagirao i smijenio nekoliko HDZ-ovih kadrova.

Postoje razlicita misljenja da li je to bilo dovoljno ili ne. Hrvatski narod u zapadnoj Hercegovini je, nazalost, izmanipuliran od HDZ-a i oni ponekad nemaju prave informacije. Medjutim, kada razgovarate sa Hrvatima koji zive u Sarajevu, dobitete drugacije odgovore. Slicno je sa Hrvatima iz centralne Bosne ili Posavine. Srecem te ljude i siguran sam da su oni spremni da ucine nesto za svoju bolju buducnost. Takvi ljudi nisu koncentrirani iskljucivo na nesto sto se naziva nacionalno pitanje. Koliko Vam nacionalno pitanje moze pomoci ukoliko ste siromasni Bosnjak, Srbin ili Hrvat?! Da bi se pocelo bolje zivjeti, potrebne su ekonomske reforme i ljudi to pocinju shvacati. Njima je jasno da su njihovi lideri, poput Jelavica, materijalno osigurani do kraja zivota a da obicni ljudi postaju sve siromasniji.

Prema reakcijama na mostarski skup pristiglim iz Republike Hrvatske, moze se zakljuciti kako predsjednik Stjepan Mesic i premijer Ivica Racan nisu podrzali zakljucke Hrvatskog narodnog sabora. Za razliku od njih dvojice, trdolinijasi u Hrvatskoj su u potpunosti podrzali mostarske zakljucke. Cini se da ni potpredsjednik hrvatskog Sabora Zdravko Tomac nije previše uvjerljivo i iskreno saopcio skupu u Mostaru stajaliste vladajuće sestorke u Hrvatskoj?

Ne bih se slozio sa Vasom ocjenom da je Tomac podrzao zakljucke mostarskog skupa. Procitao sam njegov govor i vidio sam da je Tomac bio jako zabrinut zbog politike Jelavica i HDZ-a. Nazalost, oni ga nisu pretjerano slusali. Sto se tice ostalih sudionika Sabora, jasno je da se radi o suradnji HDZ-ovih ekstremista iz Zagreba i Bosne i Hercegovine. To je neka vrsta preko-granicne saradnje ekstremnih snaga iz proslosti koje su, nazalost, u Bosni i Hercegovini mnogo jace nego u Hrvatskoj. Jednom prilikom rekao sam remijeru Racanu da ovo nije samo problem za BiH i da Hrvatska takodjer treba otkloniti negativne pojave u hrvatskom narodu u ovoj zemlji. S druge strane, desilo se mnogo pozitivnih promjena u BiH. Sada imamo bosanskohercegovačku vladu u kojoj sjede Hrvati. Takva

vlada bi morala imati podršku Vlade Republike Hrvatske. Pet godina nakon rata mnogi su ljudi shvatili da su njihova ustavna prava zagarantovana i da imaju sansu za bolju budućnost.

Nedavno ste sa funkcije direktora Elektroprivrede BiH smijenili bivseg federalnog premijera Edhema Bicakcica. On je Vas potez proglasio nelegalnim, ali Vi to niste javno komentirali?

Moj potez je potpuno legalan. Imam ovlastjenja da uklonim bilo koga ko opstruira Dejtonski sporazum i za smjenu gospodina Bicakcica su postojali vrlo cvsti dokazi.

Da li ocekujete da federalni tuzilac Suljo Babic podnese krivicnu prijavu protiv bivseg federalnog premijera?

Ja samo mogu vjerovati u vladavinu prava i da ce nezavisno sudstvo uraditi svoj posao. Ovo je dobar test za pravosudne organe u BiH da rade u interesu drzave, a ne u interesu politickih stranaka. To je veoma vazno i to mi jos uvijek nedostaje u ovoj zemlji.

Da li ste nakon odluke o njegovoj smjeni ocekivali hapsenje Edhema Bicakcica?

Ne zelim da se mijesam u posao sudova. To je odluka koja je u njihovoj nadleznosti i oni je moraju sami donijeti. Potpuno podrzavam nezavisno sudstvo i vjerujem kako ce ono donijeti ispravnu odluku.

Slazete li se sa ocjenom da je pozicija Bicakcica i njegovog zamjenika Dragana Covica u vezi sa kriminalom identicna s obzirom na to da federalni premijer formalno nije mogao donijeti nijednu odluku bez saglasnosti ministra finansija?

Njihova pozicija nije ista, ali vjerujem da nesto nije u redu ukoliko premijer vrsi nelegalni transfer novca a njegov zamjenik tvrdi kako o tome ne zna nista. Na to pitanje

gospodin Covic mora odgovoriti svojim glasacima. On mora dokazati da li je radio u skladu sa zakonom. Istraga o tome je u toku i ne bih je zelio komentirati.

U svom nedavnom nastupu u programu BHT-a Edhem Bicakcic Vas je pozvao na TV duel kako bi, kako je on rekao, pred bosansko-hercegovackom javnoscu dokazali svoje tvrdnje. Da li biste prihvatili takav televizijski duel sa Bicakcicem?

Ovo nije sportsko takmicenje vec ozbiljna politika! Mislim da gospodin Bicakcic treba ozbiljno razmisliti o onome sto je radio i da se u skladu s tim i ponasa.

Zasto podrzavamo alijansuPrema informacijama kojima raspolaze Slobodna Bosna, medjunarodna zajednica ce u maju ove godine kao znak podrške novoj vlasti organizirati jednu mini donatorsku konferenciju za BiH.

Vjerujem da ce nova vlada dokazati svojim glasacima u BiH da razmisljaju ekonomski i to ce sigurno biti jasan znak medjunarodnoj zajednici da pomogne takvu vlast. Ipak mislim da se vec jednom treba prestati sa dosadasnjom praksom prema kojoj se od medjunarodne zajednice svaki put ocekuje da poduzme odredjene korake za rjesavanje zivotnih pitanja gradjana ove zemlje. Nova ce vlada morati raditi sedam dana u sedmici kako bi pokrenula rjesavanje nekih vaznih pitanja i to ce siguran sam, biti jasan znak medjunarodnoj zajednici da nastavi sa podrskom izgradnji Bosne i Hercegovine.

Bosna i Hercegovina vec petnaestak dana ima novu vladu. Sta cete uraditi ukoliko nova vlada ne uspije provesti svoje odluke u nekim dijelovima BiH?

Imao sam mnogo sastanaka sa liderima stranaka okupljenih u Alijansi za promjene. Prilikom svakog sastanka ja sam im govorio kako moraju pokazati istinsku zelju za rjesavanjem nagomilanih problema u njihovoj zemlji. Mnogo je problema koja nova vlada mora rijesiti, recimo pitanje povratka izbjeglica. Mi smo, prema nalazima nekih nezavisnih organizacija kao sto je Human Rights Watch, kosta toga postigli u prosloj godini.

Medjunarodna zajednica je, bez obzira na nacionalisticke vlade, uradila mnogo posla u proteklim godinama. Sada nova vlada mora stititi osnovna ljudska prava svojih gradjana I mi cemo im u tome pomoci.

POSLJEDNJA VIJESTKako je Petritsch smijenio Jelavica

Pred samo zakljucenje ovog broja Slobodne Bosne, u srijedu oko sedamnaest sati, od perparola Ureda Visokog predstavnika u BiH, Alexandra Stiglmayer informirani smo da je ambasador Wolfgang Petritsch donio zvanicnu odluku o smjeni cetriti visokopozicionirana duznosnika HDZ-a. Press konferencija OHR-a bila je, kako smo informirani u ranim jutarnjim satima u srijedu, predvidjena za 14. sati. Potom nam je kazano kako ce biti prolongirana za nekoliko sati. Visoki duznosnik OHR-a nam je kasnije kazao da nije siguran da ce konferencije uopce biti toga dana. Ona je ipak odrzana negdje iza 18. sati.

Zbog opstruiranja u provedbi Dejtonskog mirovnog sporazuma, smijenjeni su predsjednik HDZ-a Ante Jelavic, te tri potpredsjednika ove stranke: Ivo Andric Luzanski, Marko Tokic i Zdravko Bantic. Ovakva Petritscheva odluka bila je i ocekivana s obzirom na to da je austrijski diplomata dan ranije u razgovoru sa novinarom Slobodne Bosne najavio mogucnost "dopunjavanja" ekskluzivnog intervjua koji je dao nasem listu. "Zamolio bih Vas da sacekate dvadeset i cetiri sata sa objavljivanjem ovog razgovora, jer se u toku sutrasnjeg dana moze dogoditi da iskoristim neke od ovlasti koje su predvidjene mandatom Visokog predstavnika prema onim zvanicnicima koje krse Dejtonski sporazum", rekao nam je ambasador Petritsch.

Iz dobro obavijestениh izvora u Uredu visokog predstavnika saznali smo kako je gospodin Petrisch, zbog ozbiljnosti svoje odluke, cijelu srijedu proveo u razgovorima sa ambasadorima zemalja Kontakt grupe akreditiranih u Sarajevu i u telefonskim kontaktima sa clanovima Upravnog odbora Vijeca za implementaciju mira u BiH. Nakon brojnih konsultacija, Visoki predstavnik je donio odluku o smjeni cetiri duznosnika HDZ-a.

Za razliku od Petrischevog ureda, u Predsjednistvu BiH, koje je istog dana održavalo svoju redovnu sjednicu, vladala je prilično idilična atmosfera. Predsjedavajući Predsjedništva Zivko Radisic, sa kojim smo potpuno drugim povodom razgovarali neposredno prije nego što će Visoki predstavnik zvanično saopćiti svoju odluku, rekao nam je kako njegov kolega Jelavic niti jednog trenutka za vrijeme sjednice nije pokazivao zabrinutost zbog najava iz Petrischevog ureda. Radisic nam je rekao da vjeruje kako Jelavicevu smjenu ne treba očekivati prije nego istekne rok od petnaest dana koji je Hrvatski narodni sabor postavio pred međunarodnu zajednicu u BiH. Na kraju se pokazalo da su Radisic i Jelavic imali potpuno pogresne procjene. Posljednja sjednica Predsjedništva sa Jelavicem trajala je četiri sata. Nakon njenog završetka predsjednik HDZ-a je poslan u prijevremenu političku penziju.